

Trošio se predanim radom u obnašanju mnogih važnih i odgovornih dužnosti u Institutu, u Akademiji, u organizaciji onomastičkih i slavističkih konferencija, u brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenim i strukovnim udrugama, u mentorskome radu s magistrandima i doktorandima.

Njegov bogat i raznovrstan rad, njegov trud i zalaganje u bavljenju važnim jezikoslovnim temama nisu ostali neprimijećeni. Cijenila ga je hrvatska i međunarodna znanstvena zajednica: o 60. obljetnici života i 30. obljetnici znanstvenoga rada kolege iz tadašnjega Zavoda za hrvatski jezik HFI posvetili su mu svečani broj svojih Rasprava (sv. 19., 1993.), o 65. obljetnici života Slavistički institut iz Kölna organizirao je u njegovu čast međunarodni znanstveni skup posvećen slavenskoj onomastici, o 70. obljetnici života posvećen mu je dvobroj časopisa Folia onomastica Croatica (sv. 12. – 13., 2006.). Dobitnik je i brojnih nagrada za svoje znanstvene dosege: 1983. dodijeljene su mu Nagrada Općinske skupštine Brač te Republička nagrada za istaknutu znanstvenu djelatnost, 1984. dobitnikom je Republičke nagrade „Božidar Adžija“, 1998. uručen mu je orden Red Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića, 2001. dobio je Nagradu za životno djelo Hrvatskoga sabora, 2003. sve bračke općine i grad Supetar nagrađuju ga za životno djelo, 2007. dobitnikom je Nagrade za životno djelo Splitsko-dalmatinske županije.

Akademik Petar Šimunović imenima se bavio čitav život, ponosno je nosio svoje osobno ime koje na simboličan način, svojim doimenskim značenjem opisuje njegovo mjesto i ulogu u hrvatskome imenoslovlju – on je *Petar* ‘stijena, hrid’, on je ‘kamen’ zaglavni suvremene hrvatske onomastike. Mnogima nam je bio učitelj, savjetnik, dobronamjerman kritičar. Iza njega je ostalo njegovo djelo da nam bude osloncem i uzorom. Zadužio je mnoge od nas, mnoge je (po)učio kako se voli zavičajna riječ i materinski jezik, primjerom pokazao kako se trudom, marom, predanim radom i nesebičnim zalaganjem ostvaruju zacrtani ciljevi i ostavlja trag, neizbrisiv i trajan.

Andela Frančić

NAGLASNO USAVRŠAVANJE HRVATSKOGA JEZIKA, V.

Zamjene jata i novoštokavština

Stjepan Vukušić

 rije svega – da pođemo in medias res – treba odvojiti zamjene staroga glasa jata od novoštokavštine. To je već davno učinjeno u ikavskoj novoštokavštini, koja je, napustivši tijekom standardizacije svoje *ĭ*, ostavila u zapadnoj novoštokavštini njegov živi odsjaj.

Zamjene su jata, naime, pitanje odrazā tek jednoga staroga glasa u različitim idiomima, a novoštokavština je sustav i struktura. Obje su te pojave – zamjene jata i novoštokavština – vrlo osebujne, ali je sama novoštokavština u tom odnosu daleko osebujnija. Da su zamjene jata neusporedivo manje važne od novoštokavštine, pokazuje i činjenica da srpski jezik dobro funkcionira iako je u njem ekavsko/ijekavsko dvojstvo.

I u ovom radu valja poći od same novoštokavštine, koja je sinkronijski (i dijakronijski) bitna. Ali pritom treba razdvojiti i apstraktnu od konkretne novoštokavštine. Obje su te pojave prije svega u novom naglašavanju. Pa i podimo od toga.

Apstraktna se novoštokavština sastoji u sljedećem: Silazni se naglasci s nepočetnog sloga prednovoštokavskoga dvonaglasnog, tj. monotonijskoga sustava (˘, ˘) prenose na prethodni slog. Pritom nastaje kratkouzlazni, novi naglasak na prethodnom slogu ako je on kratak, a dugouzlazni, također novi naglasak ako je dug taj prethodni slog. Na onome slogu s kojega je prenesen dugosilazni naglasak ostaje zanaglasna dužina.

U potpunom ostvarenju navedeno pravilo modelski izgleda ovako:

nogā > nòga, rŭkā > rúka

junāk > jùnāk

To vrijedi i za naglasnu jedinicu koja se sastoji od više riječi:

u kŭću > ù kuću, po grōš > pò groš

na mŭrvu > nà mŭrvu

u grād > ù grād, na mōre > nà mōre, u nĕbo > ù nebo

U navedenim primjerima naglasnih cjelina od dviju riječi razabiremo dvojako novoštokavsko prenošenje naglasaka: oslabljeno, u liku kratkouzlaznoga naglasaka na prednaglasnici, i neoslabljeno, tj. s kratkosilaznim naglasakom na prednaglasnici. Ovo se drugo javlja kad se novoštokavski silazni naglasci nalaze na mjestu praslavenskih iskonskih silaznih naglasaka.

To je – grosso modo – apstraktni sustav novoštokavskoga naglašavanja u kojem je od prethodnoga dvonaglasnog sustava (˘, ˘) ostvaren novi, četveronaglasni sustav (˘, ˘, ˘, ˘) s novim, uzlaznim naglascima i s novim općerazdiobnim propisom. On vrijedi za sve novoštokavske govore i dijalekte, a ishod mu je ono što je u njima naglasno zajedničko.

Ali, kad se taj novi sustav iz te modelske apstrakcije prenese na različitu jezičnu građu koju su dotada stekli pojedini prednovoštokavski idiomi na svome ukupnom odsječnom i nadodsječnom planu, nastaju konkretne novoštokavštine: zapadna i istočna. Budući da je istočnu popisao Vuk Stefanović Karadžić, a opisao Đuro Daničić, ona je manje-više poznata. Međutim, više nego stogodišnjim naporima, usprkos nametanjima i silnom ugledu Karadžićevu i Daničićevu, već je opisano i propisano i zapadno novoštokavsko naglašavanje. Ono izrasta iz zapadnog dijalekta i srodnih strukturnih značajka hrvatskih idioma: infinitiva bez dočetnoga -i, zatim iz prednovoštokavske ikavske zamjene staroga glasa jata te iz autonomnoga razvitka

samoga naglasnog sustava, ukoliko je on već tada bio različan od prethodnika istočne novoštokavštine. Naime, prednovoštokavsko *povûc* postaje *pòvûc*, *ispěc* postaje *ispeć*, a kako je ta ulica razvojno jednosmjerna, dodaje se u konačnici infinitivno *-i*, ali sad bez promjene naglasaka. Jednostavniji je slučaj glagolski pridjev radni: *povûkla* > *pòvûkla*, *ispèkla* > *ispekla*. Tako je u svih glagola dotičnih naglasnih jedinica, a takvih je kao *pòvûci* stotinjak, a kao *ispeći* osamdesetak. Sa svim pripadnim oblicima u jednini i množini dobije se znatan broj likova koji zapadnonovoštokavskom naglašavanju daju poseban ton. Uz to idu dakako i nesloženi likovi *pěci*, *těci*, *mđci*; *trěsti*, *túci*, *vúci* itd. Drugačiju povijest imaju istočnonovoštokavski likovi *vúci* – *vúkla*, *povúci* – *povúkla*, *ozěpsti* – *ozěbla*, *pěci* – *pèkla*, *ispěci* – *ispèkla* itd.

Druga je u ovom navođenju različenih pozicija ona proistekla iz nejednakih zamjena jata. Ikavskom zamjenom jata glagoli treće vrste izjednačuju se s četvrtom, najprije oblično, a zatim i naglasno. Tako se *poželît* – *poželîm* izjednačuje oblično, pa naglasno s glagolom četvrte vrste *polomît* – *polòmîm*, a *doživît* – *doživîm* s *jednâçît* – *jednâçîm*. Novoštokavizacijom tih likova dobili smo: *poželît* – *pòželîm* kao *polòmît* – *pòlomîm*, a *doživît* – *dòživîm* kao *jednâçît* – *jèdnâçîm*. Konačni su standardni likovi: *poželjeti* – *pòželîm*, *doživjeti* – *dòživîm*. I takvih je glagola znatan broj. Drugačiju povijest imaju prezentski likovi te skupine glagola u istočnoj novoštokavštini: *poželîm*, *poželîmo* i *poželîmo*; *doživîm*.

Treće, i autonomni je razvitak samoga naglasnog sustava ostavio znatne tragove u dvjema akcentuacijama: *stanovnik* > *stanòvnik*, *poslanik* > *poslànik* (zapadno); *stanòvnik* > *stànòvnik*, *poslânik* > *pòslânik* (istočno).

Tomu se može dodati: kad je polazni oblik istonaglasan, može u sklonidbi ili sprezanju nastati različna pozicija: N jd. *gòvōr*, L jd. *u gòvoru* (zapadno); N jd. *gòvōr*, L jd. *u govòru* (istočno); *brāti* – *bèrem* (zapadno); *brāti* – *bèrēm* (istočno).¹

Napokon, u zapadnome novoštokavskom naglašavanju pojavile su se i inovacije u duhu rasterećivanja sustava, i to u konvergenciji triju hrvatskih idioma: zapadnog dijalekta i čakavskog i kajkavskog narječja.²

Zapadni dijalekt sam po sebi, kao i dva istočna, ima baš sve: četveronaglasni inventar, općerazdiobni propis koji ga individualizira, zatim znatno polje općenovoštokavskih podudarnosti, pored svega ishode osmotskoga konvergentnog približavanja čakavštini i kajkavštini; s njima je uostalom u bližem srodstvu nego istočni novoštokavski idiomi.

Kakav je pak odnos između hrvatskoga organskog i standardnojezičnoga naglašavanja glede zamjena staroga glasa jata?

¹ Vukušić, S., 2013., Naglasno usavršavanje hrvatskoga jezika, IV., Jezik, br. 5., str. 170. – 176.

² Vidi: Vukušić, S., 2012., Naglasno usavršavanje hrvatskoga jezika, III., Jezik, br. 4., str. 121. – 125.

Taj je odnos usklađen u sljedećem modelu:

Zamjene kratkoga jata	Zamjene dugoga jata
pīsma > pjěsma	svīt > svijět
dica > djěca	dīte > dijěte
pròliće > pròljeće	üvik > üvijěk

Produžena zamjena kratkoga jata:

od dīd odmilica dīdo > djědo

V jd. dīdo > djědo

G mn. od djělo jest djělā

G mn. od zdjěla jest zdjělā

Po modelu se može razabrati da su sve zamjene staroga glasa jata u hrvatskome organskom i standardnojezičnom modelu naglasno istovjetne. Razlike se tiču samo odsječne razine. To znači da su te zamjene jata spale na fonemsku razinu. A same naglaske nisu ni dotaknule. Duga je zamjena jata jednosložna, bez obzira na njezino pisanje. Za takvo rješenje zaslužna je ikavsko/jekavska konvergencija, koja je navedenim modelom potrla prije propisanu dvosložnost trofonemskih zamjena dugoga jata, dakle normu svjjet, dijěte, üvijek. Za izložene modelske zamjene u hrvatskome standardnom jeziku zaslužan je i Dalibor Brozović.³ Doduše, u jednome se s njime teško složiti: da su zapadni novoštokavci naučili takav izgovor jata od jekavaca. A nije bilo nikakve škole u kojoj bi jekavci bili nastavnici ili majke, a ikavci đaci ili predškolska djeca. Ikavci su ostvarili istonaglasnost dugoga jata u svome standardnom jeziku na temelju svojega startnog jezika, bez obzira na to je li odsječak dvonaglasnik ili dugo *je* različitih prozodijskih vrijednosti. Sve je to išlo u zapadnih novoštokavaca jednostavnim predznakovljenjem na fonemskoj razini uz očuvanje svojih naglasnih vrijednosti. A treba za jekavsku zamjenu ikavskoga jata prizvati u sjećanje i naše ilirce. Antun Barac u svojoj knjizi Hrvatska književnost na str. 106. iznosi:

„Jedan od važnih razloga, zbog čega su se hrvatski književnici ilirizma odlučili za štokavštinu, bio je i u tome, što je njome bila napisana cijela dubrovačka književnost.“ (1954.)

Tu sad valja postaviti općenito pitanje je li dijalektna osnovica nuždan uvjet za postojanje standardnoga jezika. O tome D. Brozović (2008.) piše:

„Razumije se da standardni jezik ne može nastati nego na neakvoj organskoj jezičnoj podlozi, on mora od kakva dijalekta pozajmiti glasove, naglaske, oblike, osnovna sintaktička i tvorbena pravila, osnovni leksički fond. Sve te elemente zajedno zvat ćemo dijalekatnom osnovicom standardnoga jezika. Oni su jedino što standardni jezik ima zajedničko s organskim idiomima, s onima kojima operira genetska lingvistika.“⁴

³ Brozović, D., 1972. – 1973., O ortopepskoj vrijednosti dugoga i produženog jata, Jezik, br. 3., 4., 5.

⁴ Brozović, D., 2008., Povijest hrvatskoga književnog i standardnog jezika, Školska knjiga, Zagreb, str. 26.

Što od svega toga ima zapadni dijalekt? Prije svega glasove. I jednako tomu naglaske. Oni su – glasovi i naglasci – zapadnonovoštokavski i sustavni. Ima zapadni dijalekt i svoje naglasne inovacije nastale osmotskom konvergencijom s čakavštinom i kajkavštinom. Što se tiče oblika, ima izjednačene padeže u DLI množine s gramatičkim morfemima: -an / -am / -ama; -in / -im / -ima. Ovi posljednji oblični nastavci, tj. -ama / -ima mogu se naći „u sjevernim predjelima dijalekta, kako je u derventskom kraju“.⁵ „U Mratovu imamo nastavke -ama, -ima u ženskom rodu (*ženama, ćerima*).“⁶ I u dubrovačkom poddijalektu ima *ri̇bama*. Duga je množina, npr. u podvelebitskome kraju, također nazočna: *ṡudovi, ṡinovi, gṙadovi*; tako i *kṙajovi, ṁužovi* (bez prijeglasa *o/e*). Zajednički su zapadnom dijalektu i hrvatskom standardnom jeziku i „osnovna sintaktička i tvorbeno pravila“, pogotovo leksik. A mnogo je toga u tom dijalektu previdano zbog utuvljene neprestičnosti ikavskog izgovora. Zato je vrijedno čuti što kaže Josip Lisac:

„Novoštokavski ikavski dijalekt današnji je dijalekt hrvatskoga jezika koji je najvećom dijalekatnom jedinicom nastalom od nekadanjega zapadnoštokavskog narječja.“⁷

Iz svega prethodnog proizlazi da zapadni dijalekt kao ishod apstraktne i konkretne novoštokavštine ima sve uvjete da baš njega smatramo dijalektnom osnovicom hrvatskoga književnog i standardnoga jezika. Samo je on jedini hrvatski nositelj sustavne zapadne novoštokavštine, samo on ima svoje sučinitelje s njihovim zapadnonovoštokavskim smjerom koji vodi do istovrsnih konačnica, posebno u naglašavanju. To je prije svega slavonski dijalekt, posebno u svome posavskome dijelu, zatim jugozapadnoistarski dijalekt sa svojom selidbenom jezičnom baštinom iz dinarskog prostora. Sučiniteljem je i dubrovački poddijalekt, donekle i svojim jezičnim obilježjima, a još više svojom iznimno bogatom izražajnosti. I taj je današnji poddijalekt bio, barem književno, ikavsko/(i)jekavski:

„Ovo je sva gizda, ovo je što poju -
pod nebom od zvezda najlipšu gospoju.“

Šiško Menčetić

„Što ima bit ovo što nigda pri ne bi?
Mru kraljevstva, mru gradovi,
i njih plemstvo trava krije;
a er je umrli život ovi,
čo'ek u srcu miran nije,“

Ivan Gundulić⁸

⁵ Lisac, J., 2003., Hrvatska dijalektologija, 1., Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, str. 56.

⁶ Isto djelo, str. 56.

⁷ Isto djelo, str. 60.

⁸ Pavletić, V., 1991., Zlatna knjiga hrvatskog pjesništva od početaka do danas, Zavod Matice hrvatske, Zagreb.

I krajiški je poddijalekt sučinitelj svojim jekavskim i naglasnim konvergencijskim likovima sa zapadnom novoštokavštinom. Milan Moguš, ponudivši novi naziv – istosmjerni razvoj – ide i korak dalje, pa veli:

„Ako se, pored toga, razmotre (...) osnovne razvojne tendencije susjednih čakavskih govora i dođe do spoznaje o istosmjernom razvoju čakavske i zapadnoštokavske akcentuacije, onda se s pravom može govoriti o istom tipu naglasnoga ponašanja na mnogo širem prostoru nego što ga zauzimaju novoštokavski ikavci.“⁹

Kad smo već umnogome napustili ijekavsku novoštokavštinu, Karadžić-Daničićevu s onom hrvatskih vukovaca, koliko je razložno, kada je riječ o hrvatskome standardnom jeziku, uporno ponavlja o jekavskoj novoštokavštini kao izvorištu dosljedne stilizacije hrvatskoga standardnoga jezika. A trebalo bi više raspravljati tek o novoštokavskoj jekavici, najviše pak o zapadnoj novoštokavštini i zapadnom dijalektu kao dijalektnoj osnovici hrvatskoga standardnoga jezika. Uz to, ne bi valjalo ni odsijecati hrvatski standardni jezik od njegove osnove jer bi se odsijecanjem u nepovrat izgubila neiscrpna svota predajnih vrijednosti ugrađenih u osnovicu. Standardni bi jezik odsijecanjem od svoje osnove gubio dubinu s golemim djelom ostvarene jezikotvornosti.

Međutim, stilizacija jest vrlo sretan naziv baš u spletu odnosa između dijalektne osnove i standardnoga jezika. Naime, ni iz jednoga se idioma u tijeku standardizacije ne uzima sve, nego samo ono što standardni jezik konstituira i obogaćuje. Zbog vječna račvanja u svim genetskim idiomima ima mnogo toga što je tek lokalno ili pokrajinsko.

Šezdesetih godina prošlog stoljeća još je djelovala vukovska tradicija i u gramatici i u pravopisu. I sve je u tadašnjim hrvatskim priručnicima još uvijek u znaku istočne novoštokavštine, one najkonzervativnije, i u viđenju hrvatskih vukovaca.

A tek su sedamdesete godine značile stvarni zaokret u duhu uporabne stečevine i novih vidika u normizaciji hrvatskoga standardnoga jezika. I tu je teorija samo slijedila živo jezično stvaralaštvo, u skladu s pravilom da se teorija „mora prilagoditi činjenicama, a ne činjenice teoriji“.¹⁰ Pritom je potrebno i zrelo ozračje koje to omogućuje.

U Jeziku br. 3., 1972. – 1973., na str. 65. D. Brozović piše:

„Gotovo sve gramatike, rječnici i pravopisni i slični priručnici zahtijevaju da se npr. riječi ‘tijelo, dijete, uvijek’ i sl. izgovaraju samo i jedino tȳjelo, dijȳte, űvȳjek, tj. sa samo-

⁹ Moguš, M., 1984., Nacrt hrvatske naglasne norme na osnovi zapadnog dijalekta, Predgovor, Istarska naklada, Pula, str. 7.

¹⁰ Babić, S., 2009., Hrvatski književni jezik, ponajprije njim samim, Jezik, br. 5., str. 56.

glasnikom i istime kao u svakoj drugoj prilici, s glasom j kao i inače u međuvokalnom položaju iza i, i s kratkim e onakvim kako se i inače izgovara.¹¹

Tako je započelo Brozovićevo tumačenje zamjene dugoga glasa jata kao jednosložna u obliku dugog dvoglasnika. Već iduće godine pojavljuje se u Jeziku 3. – 4., 1973. – 1974. članak Naglasci uporabne norme na osnovi startnog jezika, a Stjepan Babić u Jeziku 3. – 4., 1975. – 1976. na str. 118. piše: „Dosad je hrvatska akcentologija vrludala između jedne teorije i druge prakse.“¹²

Tad je nastavljen rad koji je vodio do spoznaje o postojanju zapadnoga novoštokavskoga naglašavanja kao sustava na organskoj i standardnojezičnoj razini. Tako je i uporabna norma hrvatskoga standardnog jezika dobila svoju kodifikaciju i što se tiče zamjena staroga glasa jata i zapadnoga novoštokavskoga naglašavanja. Tomu je pomogla i činjenica da su i školski priručnici od kraja sedamdesetih godina slijedili znanstvene spoznaje na području zamjena glasa jata i na području hrvatske normativne akcentologije. I jezična je praksa sve to uglavnom prihvatila.

Literatura

- Babić, S., 1975. – 1976., Napomena uz prethodni članak, Jezik, br. 3. – 4., Zagreb
- Babić, S., 2009., Hrvatski književni jezik, ponajprije njim samim, Jezik, br. 5., Zagreb, str. 161.
- Barac, A., 1954., Hrvatska književnost, JAZU, Zagreb, str. 106.
- Brozović, D., 1972. – 1973., O ortoepskoj vrijednosti dugoga i produženog jata, Jezik, br. 3., 4., 5., Zagreb
- Brozović, D., 2008., Povijest hrvatskoga književnog i standardnog jezika, ŠK, Zagreb
- Daničić, Đ., 1896., Akcenti u glagola, JAZU, Zagreb
- Daničić, Đ., 1913., Akcenti u imenica i pridjeva, JAZU, Zagreb
- Karadžić, V. S., 1852., Srpski rječnik, Prosveta, Beograd
- Lisac, J., 2003., Hrvatska dijalektologija, 1., Golden Marketing – Tehnička knjiga, Zagreb
- Moguš, M., 1984., Nacrt hrvatske naglasne norme na osnovi zapadnog dijalekta, Predgovor, Istarska naklada, Pula
- Pavletić, V., 1991., Zlatna knjiga hrvatskog pjesništva od početka do danas, Zavod MH, Zagreb
- Vukušić, S., 1984., Nacrt hrvatske naglasne norme na osnovi zapadnog dijalekta, Istarska naklada, Pula
- Vukušić, S., 2012., Naglasno usavršavanje hrvatskoga jezika, III., Jezik, br. 4., Zagreb
- Vukušić, S., 2013., Naglasno usavršavanje hrvatskoga jezika, IV., Jezik, br. 5., Zagreb

¹¹ Brozović, D., 1972. – 1973., O ortoepskoj vrijednosti dugoga i produženog jata, Jezik, br. 3., str. 65.

¹² Uredništvo, Napomena uz prethodni članak.

Sažetak

Stjepan Vukušić, sveučilišni profesor u miru, Pula
UDK 801.612, izvorni znanstveni rad
primljen 28. veljače 2012., prihvaćen za tisak 14. listopada 2014.

Standardisation d'accentuation croate

Dans le présent article l'auteur traite deux modèles nouveaustokaviens: cet abstrait et ce concret. Par exemple: potrêsla > pòtrêsla vers potrêslâ > potrêsla sont en direction de la même règle, mais les resultats son différents. C'est à dire: la règle est abstraite, et les resultats son concrets.

En outre, l'auteur analyse le problème des réflexes jat (nom de la lettre dans l'alphabet vieux-slave).

PRENOŠENJE SILAZNOGA NAGLASKA NA PREDNAGLASNICU
(Je li ispravno *Radim ù škōli.* ili *Radim u škōli.*?)

Mate Milas

Na jednome se aktivu profesora hrvatskoga jezika s područja Novoga Zagreba kolegica žalila da se učenici i roditelji bune zbog njezina prenošenja naglaska na prednaglasnicu (npr. *ù grād, ù škōli, nà ploči*) navodeći da je to bosanski izgovor (kolegičin je zavičajni govor sinjski). U Gramatici hrvatskoga jezika S. Težaka i S. Babića, nedvojbeno na nastavu najutjecajnijoj gramatici, jasno se propisuje prenošenje silaznoga naglaska na prednaglasnicu i profesorica se može pozvati na taj znanstveni argument, to više što je sličan opis u gotovo svim suvremenim hrvatskim gramatikama. Treba li stoga jednostavno odbaciti navedene prigovore nestručnjaka pozivanjem na normativni propis ili pak treba voditi više računa o jezičnome osjećaju primatelja književnoga jezika?

Opis hrvatskoga govornog književnog jezika dugo je tijekom 20. st. u jezičnim priručnicima ostao onakvim kako su ga na razmeđu 19. i 20. st. opisali hrvatski vukovci. Akcentuacija u Rječniku hrvatskoga jezika Ivana Broza i Franje Ivekovića (1899.) te Gramatici i stilistici hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika Tomislava Maretića (1901.) zasnovana je na opisu u Srpskom rječniku Vuka Stefanovića Karadžića (1852.) te na člancima o naglascima koje je Đuro Daničić objavljivao od 1851. do 1871.¹ Bila je to akcentuacija novoštokavskih govora istočne Hercegovine i sjeverozapadne Crne Gore. No takva akcentuacija nije u hrvatskome govornom

¹ Ti su članci objavljeni u knjizi *Srpski akcenti*, prir. Rešetar, M., Beograd, 1925.